

УДК: 001.83:37.014.25:004.9:378.4:[005.336+005.334

Наталія БУГАС, к.е.н. доц.,
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА СПІВПРАЦЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ МОБІЛЬНОСТІ: ПОТЕНЦІАЛ І РИЗИКИ ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТІВ

У сучасних умовах цифрової трансформації вища освіта переживає масштабні зміни, що стосуються не лише організації навчального процесу, а й форм і механізмів міжнародної академічної співпраці. Особливої актуальності набуває поняття цифрової мобільності, яке трансформує традиційні підходи до академічного обміну та співпраці між закладами вищої освіти різних країн. Цифрова мобільність у сфері вищої освіти розглядається як форма академічної взаємодії, що передбачає участь у міжнародних освітніх, дослідницьких чи культурних ініціативах із використанням цифрових технологій – без фізичного переміщення учасників. Такий підхід дозволяє забезпечити більшу гнучкість, доступність та інклюзивність академічної взаємодії, відкриваючи нові можливості для університетів, викладачів та студентів.

Серед основних форматів цифрової мобільності варто виокремити віртуальні обміни (virtual exchanges), спільні онлайн-курси (COIL – Collaborative Online International Learning), дистанційні програми подвійного диплому, а також участь у міжнародних проектах з використанням цифрових комунікаційних платформ. Ці моделі створюють умови для розширення міжнародного співробітництва навіть за обмежених ресурсів чи складної політичної ситуації, як-от війна чи пандемія. Потенціал цифрової мобільності для університетів є суттєвим. По-перше, вона сприяє демократизації доступу до міжнародного освітнього простору – студенти, які з фінансових, соціальних або інших причин не можуть брати участь у фізичних обмінах, мають можливість залучатися до програм у віддаленому режимі. По-друге, цифрова мобільність сприяє розширенню мережі партнерств, активізуючи співпрацю між університетами у формі спільних курсів, проєктів, семінарів. По-третє, вона дозволяє університетам швидше реагувати на зміни глобального середовища, формуючи більш гнучкі й адаптивні освітні траєкторії.

Так, цифрова мобільність суттєво розширює можливості для міжнародної академічної співпраці, і Київський національний університет технологій та дизайну (КНУТД) є яскравим прикладом ефективного впровадження таких ініціатив. Університет активно використовує цифрові технології для розвитку партнерств, реалізації спільних курсів, проєктів та семінарів, що сприяє інтеграції в глобальний освітній простір. У 2019 році КНУТД спільно з Технологічним університетом Цілу відкрили перший спільний україно-китайський освітній заклад — Київський інститут у Цілу. Цей проєкт передбачає реалізацію спільних освітніх програм, що поєднують онлайн-навчання та академічну мобільність, сприяючи обміну знаннями та культурному взаємозбагаченню між студентами та викладачами обох країн.

КНУТД активно бере участь у міжнародних проєктах, що передбачають проведення спільних наукових семінарів, конференцій та симпозіумів. Це сприяє обміну досвідом, розвитку наукових досліджень та підвищенню якості освіти. Досвід КНУТД демонструє, що

цифрова мобільність є потужним інструментом для розширення міжнародної академічної співпраці. Завдяки впровадженню спільних освітніх програм, участі в міжнародних проєктах та активному використанню цифрових технологій, університет успішно інтегрується в глобальний освітній простір, забезпечуючи студентам та викладачам доступ до якісної освіти та наукових досліджень на міжнародному рівні.

Водночас цифрова мобільність супроводжується низкою ризиків. Серед них – цифрова нерівність, яка проявляється у нерівному доступі до якісної інтернет-інфраструктури та сучасного обладнання серед учасників програм. Це створює загрозу формування нових освітніх бар'єрів, особливо для студентів із сільської місцевості чи постраждалих регіонів. Іншим викликом є забезпечення академічної доброчесності у віртуальному середовищі, що часто ускладнює процес контролю якості та оцінювання знань. Окрім того, відсутність фізичної взаємодії між студентами й викладачами може призводити до зниження мотивації, відчуження, обмеженого міжкультурного обміну.

Інституційна відповідь університетів на виклики цифрової мобільності має включати низку стратегічних рішень: розробку внутрішніх нормативних документів щодо віртуальної співпраці, інвестування у розвиток цифрової компетентності персоналу, розширення технічної інфраструктури, а також впровадження гібридних моделей мобільності. Успішні приклади застосування форматів COIL, Erasmus+ Virtual Exchange, а також партнерських онлайн-програм свідчать про ефективність таких підходів.

Таким чином, цифрова мобільність виступає важливим чинником модернізації міжнародної академічної співпраці. Її впровадження вимагає збалансованого підходу, який враховує як нові можливості для університетів, так і ризики, пов'язані з технологічними, педагогічними та соціальними аспектами. Майбутнє міжнародної взаємодії у сфері вищої освіти залежить від здатності освітніх інституцій адаптуватися до цифрових змін, зберігаючи водночас якість, доступність і цінності академічного середовища.

Література

1. Buhas N., Tsalko T., Nevmerzhytska S. Development trends of resort services in Ukraine in conditions of uncertainty / *Modern Science – Moderni věda*. – Praha. – Česká republika, Nemoros. – 2021. – № 6. – p. 27-31. – URL: <https://drive.google.com/file/d/1FF3TvmH0SXOpMmpVauaZiBC5LiaQdjWQ/view>
2. Бугас, Н. Гайова Д., (2023). Сучасні концепції оцінювання конкурентоспроможності високотехнологічного сектору України та країн світу. *Економіка та суспільство*, (55). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-108>
3. Kasych A., Glukhova V., Bondarenko S., Tslko T., Buhas N. Development of Smart Partnerships in the Field of Renewable and Alternative Energy at the Stage of Post-War Reconstruction in Ukraine. *Proceedings of the 5th International Conference on Modern Electrical and Energy System*
4. Бугас Н.В. Інновації в публічному управлінні: забезпечення ефективної повоєнної реконструкції України / Бугас Н.В.// Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях» : тези доповідей, м. Київ, 28 березня 2025 року. – Київ : КНУТД, 2025.
5. Tsalko T., Olshanska O., Nevmerzhytska S. Monitoring of Local Requirements, Needs and Expectations of Young People in Creating an International Network of Virtual Youth Business Hubs / *Modern Science – Moderni věda*. – Praha. – Česká republika, Nemoros. 2023. № 4. P. 53-65. – URL: <https://sried.eu/modern-science-moderni-veda-%E2%84%96-4-2023/>